

Handreiking – certificaten

Van: Kennispunt MBO i.s.m. Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW)

Datum: update – september 2020

Contact: info@kennispuntmbo.nl

Inleiding

Deze handreiking bevat informatie over mbo-certificaten en de uitvoering van opleidingen gericht op het behalen van een mbo-certificaat (certificaatrajecten). Een mbo-certificaat is het bewijs dat een student een door OCW vastgesteld onderdeel van een mbo-opleiding heeft behaald. De mbo-certificaten zijn vooral bedoeld voor bij-, op- en omscholing van werkenden en werkzoekenden. Met als doel dat zij breder inzetbaar worden en/of weer voldoen aan de nieuwe eisen van een veranderd beroep.

In de [Regeling certificaten middelbaar beroepsonderwijs](#) is opgenomen aan welke beroepsgerichte onderdelen en keuzedelen een certificaat is verbonden. De inhoud van deze certificaten is te vinden in het [certificatenloket](#) van SBB. Er kunnen certificaten worden vastgesteld voor beroepsgerichte onderdelen van een opleiding of voor keuzedelen. Voorwaarde is wel dat zij een zelfstandige betekenis hebben op de arbeidsmarkt. Behaalde mbo-certificaten worden, net als behaalde mbo-diploma's, geregistreerd in het diplomaregister van DUO.

Studenten die een opleiding afronden met het mbo-diploma, ontvangen geen mbo-certificaten voor onderdelen van deze opleiding. Studenten die een diplomagerichte opleiding voortijdig verlaten, kunnen wel een mbo-certificaat krijgen. Ze moeten dan het onderdeel hebben gehaald waarvoor OCW een mbo-certificaat heeft vastgesteld.

Deze publicatie is samengesteld op basis van de veelgestelde vragen over mbo-certificaten die zijn gesteld aan de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) en het Kennispunt MBO. De antwoorden in dit document zijn opgesteld in nauwe afstemming met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW).

Voor wie is deze handreiking?

De handreiking is bedoeld voor docenten, beleidsmedewerkers, managers en bestuurders van bekostigde en niet-bekostigde mbo-instellingen die met certificaatrajecten meer maatwerk willen bieden aan werkenden en werkzoekenden.

Inhoudsopgave

- Algemene vragen over mbo-certificaten
- Verbinden van mbo-certificaten aan beroepsgerichte onderdelen
- Verbinden van mbo-certificaten aan keuzedelen
- Vragen over certificaatrajecten
- Vragen van examencommissie over mbo-certificaten

Algemene vragen over mbo-certificaten

1. Welke onderdelen van mbo-opleidingen komen in aanmerking voor een mbo-certificaat?

Een mbo-certificaat kan worden verbonden aan een keuzedeel of aan een beroepsgericht onderdeel van een mbo-opleiding. Voorwaarde is dat dit onderdeel een zelfstandige betekenis heeft op de arbeidsmarkt; het moet gaan om een afgerond takenpakket dat zorgt voor bredere inzetbaarheid dan wel betere uitvoering van beroepstaken. OCW stelt, na voordracht van de SBB, de mbo-certificaten bij [regeling](#) vast. Dit gebeurt meerdere keren per jaar.

2. Waar is te vinden welke mbo-certificaten zijn vastgesteld?

In de [Regeling certificaten middelbaar beroepsonderwijs](#) is opgenomen aan welke beroepsgerichte onderdelen en keuzedelen een certificaat is verbonden. De inhoud van deze certificaten is te vinden in het [certificatenloket](#) van SBB. Het beroepsgerichte onderdeel waaraan een certificaat is verbonden is tevens opgenomen als bijlage bij het betreffende kwalificatiedossier.

3. Wat zijn groene certificaten?

Voor een aantal beroepsopleidingen zijn certificaten vastgesteld voor de wettelijke beroepsvereisten van de sector Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Deze certificaten zijn specifiek bedoeld voor de beroepsopleidingen van het domein Voedsel, Groen en Gastvrijheid. Deze certificaten worden ook wel 'groene certificaten' genoemd.

De groene certificaten zijn opgenomen in de [Regeling certificaten wettelijke beroepsvereisten groen middelbaar beroepsonderwijs](#). De inhoud van de groene certificaten is te vinden via het [certificatenloket](#) van SBB. De handreiking [Handreiking Certificaten wettelijke beroepsvereisten groen middelbaar beroepsonderwijs](#) van de MBO Raad bevat een extra toelichting.

4. Wat is het verschil tussen een mbo-certificaat en een branchecertificaat?

Een mbo-certificaat wordt alleen verstrekt door de examencommissie van de instelling die de mbo-opleiding verzorgt. In de wet staan de voorwaarden waaronder de examencommissie het certificaat kan uitreiken. Een branchecertificaat valt onder de verantwoordelijkheid van een

brancheorganisatie. Het ministerie van OCW is hierbij niet betrokken. De brancheorganisatie bepaalt de inhoud van een branchecertificaat, wie het verstrekt en onder welke voorwaarden. Een voorbeeld is het VCA-certificaat voor de techniek en procesindustrie.

5. Wat is het verschil tussen een mbo-certificaat en een mbo-verklaring?

Beide documenten worden uitgereikt aan studenten die een mbo-opleiding zonder diploma verlaten. De student kan een mbo-certificaat krijgen als een onderdeel is behaald waarvoor OCW een certificaat heeft vastgesteld. Als de student (ook) andere resultaten heeft behaald, kan de examencommissie (ook) een mbo-verklaring uitreiken.

De mbo-verklaring bevat door de student behaalde examenresultaten en resultaten beroepspraktijkvorming. Een mbo-certificaat is een afzonderlijk document en maakt geen deel uit van de mbo-verklaring.

Zie voor meer informatie over de mbo-verklaring:

- Brochure Ruimte in de Regels LLO
- het overzicht '[Opleidingstrajecten en bewijsstukken mbo](#)'

6. Mag de mbo-instelling een certificaat uitreiken als de student ook een diploma heeft gehaald?

Als de student aan de diploma-eisen van de opleiding voldoet, reikt de examencommissie alleen het diploma uit. Indien aan delen van deze opleiding ook mbo-certificaten zijn verbonden, worden deze daarbij niet uitgereikt. Immers, een diploma betekent dat aan alle vereisten is voldaan, inclusief de onderdelen waarvoor het betreffende certificaat is vastgesteld.

7. Kun je modules of certificaten stapelen tot een diploma?

Stapelen van behaalde modules tot een diploma is mogelijk, als de instelling ervoor heeft gekozen om het opleidings- en examenprogramma van de mbo-opleiding volledig modulair in te richten. De student krijgt dan, na het halen van de module-examens, een mbo-diploma.

Tussentijds stapelen van certificaten tot een diploma kan niet. De examencommissie mag alleen aan het einde van de opleiding een certificaat uitreiken aan studenten die de opleiding zonder diploma verlaten. Studenten die aan de diploma-eisen voldoen ontvangen het diploma.

8. Kunnen certificaten en diploma's verlopen?

Er is geen wettelijke 'houdbaarheidsdatum' voor certificaten en diploma's van het mbo. Als een student vrijstelling vraagt op basis van een eerder behaald diploma of certificaat, kijkt de examencommissie hoe oud dat is en of die kennis en kunde nog actueel zijn.

Zie voor meer informatie over het verlenen van vrijstellingen onderwijsenexamenring.nl.

Verbinden van mbo-certificaten aan beroepsgerichte onderdelen

9. Waar is de inhoud beschreven van een certificaat voor een beroepsgericht onderdeel?

Als een certificaat is verbonden aan een beroepsgericht onderdeel van een kwalificatie, zijn de kwalificatie-eisen van dit beroepsonderdeel als bijlage toegevoegd aan de kwalificatie, in het kwalificatiedossier waarvan deze kwalificatie deel uitmaakt. De bijlage heeft de titel 'eisen mbo-certificaat'.

De bijlage bevat de beschrijving van de voor het certificaat geselecteerde kwalificatie-eisen. Verder bevat de bijlage een toelichting waarom aan dit beroepsgericht onderdeel van de kwalificatie een certificaat is verbonden. Hierbij wordt ingegaan op:

- de scholingsbehoefte en de landelijke herkenbaarheid ervan;
- de zelfstandige betekenis van het beroepsgerichte onderdeel (met een beschrijving van het afgeronde takenpakket dat zorgt voor bredere inzetbaarheid dan wel betere uitvoering van beroepstaken);
- de doelgroep(en).

10. Wat houdt de 'indicatie van de studielast' in?

In de bijlage 'eisen mbo-certificaat' wordt een indicatie van de studielast gegeven. Deze indicatie geeft aan hoe de studielast van eisen uit het certificaat zich verhouden tot de studielast van de volledige beroepsopleiding. Daarbij wordt gerekend met de nominale studieduur¹ voor volledige beroepsopleidingen. De studielast geeft een indicatie van de tijd die een gemiddelde student, vanuit instroom uit het vmbo, nodig heeft om de voor het certificaat geselecteerde kwalificatie-eisen te beheersen op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar².

11. Kunnen er meerdere mbo-certificaten verbonden worden aan één kwalificatie?

Ja, dit is mogelijk. Als er meerdere mbo-certificaten zijn verbonden aan beroepsgerichte onderdelen van één kwalificatie, betekent dit dat van elk afzonderlijk onderdeel is aangegeven dat dit onderdeel een zelfstandige betekenis heeft op de arbeidsmarkt. De kwalificatie-eisen die voor elk certificaat zijn geselecteerd, kunnen elkaar deels overlappen.

12. Kan een mbo-certificaat worden samengesteld uit onderdelen van verschillende kwalificaties?

Nee, een mbo-certificaat voor een beroepsgericht onderdeel betreft altijd een selectie uit de beroepsgerichte kwalificatie-eisen van één kwalificatie. Een mbo-certificaat kan niet verbonden worden aan kwalificatie-eisen die afkomstig zijn van verschillende kwalificaties.

---

¹ Uitgangspunt is de nominale studieduur zoals geformuleerd in artikel 7.2.4a. Studieduur opleidingen in de WEB

² Zie ook de vraag 20 'Moet de instelling zich houden aan de studielast zoals die bij het keuzedeel of beroepsgerichte onderdeel is vermeld'?

13. Kan een instelling een voorstel doen voor een certificaat voor een beroepsgericht onderdeel uit een kwalificatie?

Op de [website van SBB](#) is te vinden wanneer nieuwe voorstellen ingediend kunnen worden voor certificaten voor beroepsgerichte onderdelen. Wel is de werkwijze op hoofdlijnen al duidelijk. Onderwijsinstellingen en bedrijven kunnen samen een voorstel doen aan SBB voor het verbinden van een certificaat aan een beroepsgericht onderdeel. Dit voorstel moet worden voorzien van een onderbouwing. Onderwijs en sociale partners in de sector kamers beoordelen deze voorstellen. Ook beoordeelt de toetsingskamer of het voorstel voldoet aan het toetsingskader. Op basis hiervan doet SBB een voordracht aan de minister.

Verbinden van mbo-certificaten aan keuzedelen

14. Welke informatie over een certificaat is opgenomen bij een keuzedeel?

In de algemene toelichting in het keuzedeel is beschreven of er een certificaat aan dit keuzedeel is verbonden en welke redenen hiervoor zijn. Hierbij wordt ingegaan op:

- de scholingsbehoefte en de landelijke herkenbaarheid ervan
- de zelfstandige betekenis van het keuzedeel
- de doelgroep(en)

De inhoud van een keuzedeel (de keuzedeel-eisen) blijft ongewijzigd.

15. Kan een mbo-certificaat worden vastgesteld voor een deel van een keuzedeel?

Nee, een certificaat wordt alleen verbonden aan een volledig keuzedeel.

16. Voor welk type keuzedelen kan een mbo-certificaat worden vastgesteld?

Er wordt een certificaat verbonden aan keuzedelen die een zelfstandige betekenis hebben op de arbeidsmarkt. Remediërende keuzedelen, keuzedelen gericht op doorstroom naar vervolgonderwijs en keuzedelen die overeenkomen met generieke onderdelen Nederlands, rekenen en Engels komen niet in aanmerking voor het hieraan verbinden van een certificaat.

17. Kan een instelling voorstellen om een certificaat te verbinden aan een keuzedeel?

Onderwijsinstellingen en bedrijven kunnen samen een voorstel doen aan SBB voor het verbinden van een certificaat aan een keuzedeel. Dit voorstel moet worden voorzien van een onderbouwing. Onderwijs en sociale partners in de sector kamers beoordelen deze voorstellen. Ook beoordeelt de Toetsingskamer of het voorstel voldoet aan het toetsingskader. Op basis hiervan doet SBB een voordracht aan de minister. Via de [website van SBB](#) kunnen voorstellen worden gedaan.

18. Kan, tegelijkertijd met een voorstel voor een nieuw keuzedeel, ook een voorstel gedaan worden om hieraan een certificaat te verbinden?

Ja dit is mogelijk. Het keuzedeel moet dan zowel geschikt zijn voor een diplomagerichte opleiding als voor een certificaatraject voor werkenden en werkzoekenden. Er worden geen keuzedelen vastgesteld die alleen gericht zijn op bij- en omscholing van werkenden en werkzoekenden.

Als een aanvraag wordt ingediend bij SBB, wordt eerst het volledige proces doorlopen zoals die van toepassing is voor alle keuzedelen. Nadat een positieve beoordeling heeft plaatsgevonden en de toegevoegde waarde van het keuzedeel voor een diplomagerichte opleiding vaststaat, neemt SBB het voorstel in behandeling om aan dit keuzedeel een certificaat te verbinden.

Vragen over certificaatrajecten

19. Hoe kan een instelling een certificaatraject aanbieden?

De instelling kan een certificaatraject, een opleidingstraject gericht op het behalen van een mbo-certificaat, in de derde leerweg aanbieden. De derde leerweg biedt namelijk de ruimte om met de student een onderwijsovereenkomst af te sluiten voor een deel van een mbo-opleiding, bijvoorbeeld gericht op het behalen van een mbo-certificaat.

Wanneer een instelling een certificaatraject aanbiedt, wordt van de instelling altijd verwacht dat zij ook in staat is de volledige opleiding aan te bieden in de derde leerweg. Er moet dus een volledig onderwijsprogramma 'op de plank liggen'. Reden hiervoor is dat het voor studenten mogelijk moet zijn om na het behalen van het mbo-certificaat ook de overige onderdelen van de opleiding te volgen en zo alsnog het diploma te behalen.

De instelling moet beschikken over een diploma-erkenning derde leerweg voor de opleiding (kwalificatie) waaronder het onderdeel valt waaraan een certificaat is verbonden. Als de instelling een certificaatraject wil uitvoeren voor een keuzedeel dat aan meer kwalificaties is gekoppeld, dan vraagt de instelling de diploma-erkenning aan voor één of meer kwalificatie(s) waaraan het keuzedeel is gekoppeld en die past bij de beoogde doelgroep.

De instelling vermeldt in de onderwijsovereenkomst zowel de naam van de opleiding (crebo-code en naam kwalificatie) als het deel van de opleiding dat de student gaat volgen (bijvoorbeeld een verwijzing naar de code en de titel van het beroepsgericht onderdeel of keuzedeel waaraan het certificaat is verbonden). Als het gaat om een certificaatraject voor een keuzedeel dat gekoppeld is aan meer kwalificaties, legt de instelling in overleg met de student vast welke kwalificatie in de onderwijsovereenkomst wordt vermeld.

Bij de gegevensuitwisseling met de basisregistratie onderwijs (BRON) geeft de instelling aan dat het gaat om een student derde leerweg met een ODT-inschrijving (overige opleidingen deeltijd). Met vermelding van ODT is duidelijk dat het gaat om een student derde leerweg waarmee de instelling een onderwijsovereenkomst heeft afgesloten voor het volgen van een deel van de opleiding.

Meer informatie over de uitvoering van de opleidingstrajecten in de derde leerweg is te vinden in de [Handreiking Derde leerweg](#).

Derde Leerweg

De derde leerweg bestaat naast de bol en de bbl. Zowel bekostigde als niet-bekostigde instellingen kunnen opleidingen in de derde leerweg uitvoeren. Bekostigde instellingen ontvangen daarvoor geen bekostiging van OCW. Voor een opleiding in de derde leerweg gelden dezelfde wettelijke kwaliteitseisen voor het onderwijs en de examinering. De Inspectie van het Onderwijs ziet toe op de uitvoering daarvan. Ook wordt met de student een onderwijs- en praktijkovereenkomst afgesloten en wordt de beroepspraktijkvorming uitgevoerd in een erkend leerbedrijf.

20. Moet de instelling zich houden aan de studielast zoals die bij het keuzedeel of beroepsgerichte onderdeel is vermeld?

De studielast zoals dit bij de vastgestelde keuzedelen en bijlage 'eisen mbo-certificaat' is beschreven, betreft de tijd die een gemiddelde student, vanuit instroom uit het vmbo, nodig heeft om deze kwalificatie- of keuzedeel-eisen te beheersen op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar. Deze studielast biedt onderwijsinstellingen handvatten voor het opstellen van de duur en inrichting van certificaatrajecten. De instelling gaat na wat passende aantallen begeleide onderwijsuren en bpv-uren zijn, afgestemd op de beginsituatie van de studenten die het certificaatraject gaan volgen. De instelling moet kunnen verantwoorden dat de inrichting en de duur van het certificaatraject passend zijn voor de doelgroep.

Zie voor meer informatie de [Handreiking Verkorting van opleidingen](#).

21. Als een kwalificatie wordt vernieuwd, heeft dit dan gevolgen voor het certificaatraject?

Een instelling schrijft nieuwe studenten altijd in op de meest recente versie van de kwalificatie. Dit geldt ook bij certificaatrajecten in de derde leerweg. Studenten van 'lopende' certificaatrajecten kunnen gewoon hun opleidingstraject afmaken. Voor vernieuwde crebo's vraagt de instelling een diploma-erkenning aan met het [formulier diploma-erkenning vernieuwde crebo's](#).

Als een kwalificatie, waaraan een of meer mbo-certificaten zijn verbonden, wordt vernieuwd, dan kijkt SBB ook naar de consequenties voor deze certificaten. De bijlage 'eisen mbo-certificaat' wordt geactualiseerd wanneer blijkt dat het betreffende certificaat nog steeds voldoet aan een behoefte. De vernieuwde kwalificatie bevat op de datum waarop de vernieuwde kwalificatie in werking treedt dan een nieuwe bijlage 'eisen mbo-certificaat'. Deze bijlage bevat de inhoud van het vernieuwde certificaat en wordt voorzien van een nieuwe c-code. Instellingen baseren hun certificaatrajecten voor nieuwe studenten op dit vernieuwde mbo-certificaat.

Vragen van examencommissie over mbo-certificaten

22. Aan wie reikt de examencommissie een mbo-certificaat uit?

De examencommissie reikt een mbo-certificaat uit aan een student die de opleiding, zonder diploma verlaat. Het kan gaan om:

- een student die (in de derde leerweg) een deel van de opleiding volgt met als doel het behalen van het mbo-certificaat;
- een student die de diplomagerichte opleiding zonder diploma verlaat.

Voorwaarde is wel dat de examencommissie heeft vastgesteld dat de betreffende student de eisen van dit certificaat beheerst. De examencommissie is dan verplicht om het certificaat uit te reiken. Deze verplichting is conform de regelgeving voor het uitreiken van het diploma (7.4.5.a van de WEB). Deze verplichting gaat in op de datum waarop het certificaat is vastgesteld door OCW. Deze datum is te vinden in de [Regeling certificaten middelbaar beroepsonderwijs](#).

Overgangsfase certificaten 20018, 20027 en C0025

Bij de kwalificaties Verzorgende IG en Montagemedewerker industrieel produceren zijn de onderliggende certificaten C0018, C0027 en C0025 nog verbonden aan de oudere versies van de kwalificatie (met crebo-codes 23197/25491 en 25008), terwijl de vernieuwde kwalificaties per 1 augustus 2020 in werking zijn getreden. Het proces om deze certificaten te vertalen naar de vernieuwde kwalificaties loopt nog. SBB geeft in de [nieuwsbrief 'Berichten over de kwalificatiestructuur'](#) aan wanneer deze vernieuwde certificaten beschikbaar zullen zijn. Tot die tijd kunt u de studenten van deze certificaatrajecten met c-codes C0018, C0027 en C0025 inschrijven in de oudere kwalificaties met crebonummers (23187/25491 en 25008). U moet dan wel beschikken over de diploma-erkenning derde leerweg van deze crebo's.

23. Kan een student een mbo-certificaat ontvangen terwijl hij nog de opleiding volgt?

Nee, een examencommissie mag niet tijdens de opleiding een certificaat verstrekken, de examencommissie reikt het certificaat uit als de student zonder diploma de opleiding verlaat.

24. Reikt de examencommissie een mbo-certificaat uit aan een student die al eerder met de opleiding is begonnen?

Vanaf de datum waarop OCW het certificaat bij regeling heeft vastgesteld, verstrekt de examencommissie het certificaat aan een student die de opleiding zonder diploma verlaat, mits de examencommissie heeft vastgesteld dat de student de eisen van dit certificaat beheerst. Het maakt niet uit wanneer deze student met de opleiding is begonnen.

25. Zijn er voorschriften voor hoe een uit te reiken mbo-certificaat er uit moet zien?

Ja, de voorschriften voor de inhoud en vormgeving van een mbo-certificaat zijn opgenomen in bijlagen 6 t/m 8 van de [Regeling modeldiploma mbo](#). Er zijn twee modellen. In bijlage 6 is het model opgenomen voor een certificaat voor een beroepsgericht onderdeel. In bijlage 7 is het model opgenomen voor een certificaat voor keuzedeel.

26. Mag een instelling het behaalde resultaat vermelden op het uit te reiken certificaat?

Ja, dit mag. Het model voor het uit te reiken certificaat, zoals opgenomen in de [Regeling modeldiploma mbo](#), bevat geen voorschrift om het behaalde resultaat te vermelden. De instelling mag wel deze extra informatie op het certificaat zetten of informatie over het behaalde resultaat als bijlage toevoegen aan het certificaat.

27. Krijgt een student een vrijstelling als hij na een behaald mbo-certificaat het diploma wil halen?

Als de student na een behaald certificaat de opleiding verlaat en op een later moment zich weer inschrijft om het diploma te behalen, dan kan hij uiteraard voor een vrijstelling in aanmerking komen. De examencommissie neemt hierover een besluit, conform de gebruikelijke procedures voor het verlenen van vrijstellingen. Meer informatie over vrijstellingen vind je op [onderwijsenexamenring.nl](#).

28. Kan een examencommissie een mbo-certificaat verstrekken voor een deel van de kerntaak als een student het examen van de volledige kerntaak met goed gevolg heeft afgelegd?

Hierop is geen algemeen antwoord te geven. De examencommissie moet de inhoud van het mbo-certificaat en de inrichting van door de student behaalde examens met elkaar vergelijken om vast te kunnen stellen of de student aan de eisen van het mbo-certificaat heeft voldaan. Een student die het examen over de volledige kerntaak heeft afgelegd, heeft dit bijvoorbeeld niet altijd gedaan in de specifieke context van het mbo-certificaat. Een concrete casus waarbij dit kan spelen is certificaat C0030 'Verzorgen van varkens' dat verbonden is aan een onderdeel

van de opleiding 'Vakbekwaam medewerker veehouderij'. Ook kan, op basis van het examen over de volledige kerntaak, niet altijd worden bepaald of de student de onderdelen waaraan het mbo-certificaat is verbonden, voldoende beheerst.

Het is aan de examencommissie om een deugdelijk besluit te nemen of iemand de certificaateisen beheerst en dit te verantwoorden. De examencommissie kan de gronden voor dit besluit – vanwege de transparantie – vastleggen in een document, bijvoorbeeld in het Onderwijs- en Examenreglement (OER).

29. Moet het examenplan van een opleiding worden aangepast als een certificaat voor een beroepsgericht onderdeel van deze opleiding is vastgesteld?

Als een certificaat wordt verbonden aan een beroepsgericht onderdeel van een kwalificatie, dan is een instelling niet verplicht om het examenprogramma van haar opleiding hierop aan te passen.

Hoewel elke student die de opleiding zonder diploma verlaat en wel aan de certificaateisen voldoet een certificaat ontvangt, zijn de mbo-certificaten zijn vooral bedoeld voor bij- en omscholing van werkenden en werkzoekenden en niet direct voor studenten van diplomagerichte opleidingen.

De instelling kan het examenplan uiteraard wel aanpassen, als ze het wenselijk vindt dat zoveel mogelijk uitvallers van de diplomagerichte opleiding het certificaat kunnen ontvangen. De instelling past het examenprogramma dan zodanig aan dat bij alle studenten een afzonderlijk oordeel over de beheersing van de certificaateisen wordt gegeven. Ook kan een examencommissie ervoor kiezen om een student die de opleiding voortijdig verlaat, alsnog de gelegenheid te bieden om het examen voor het certificaat af te leggen, of op andere wijze te beoordelen of de student de certificaateisen beheerst.

Verder lezen...

Andere publicaties leven lang ontwikkelen van het Kennispunt MBO

- www.onderwijsenexamenring.nl
- [Brochure Ruimte in de regels, een flexibel mbo voor leven lang ontwikkelen](#)

Andere vragen?

- Voor vragen over de totstandkoming van mbo-certificaten kunt u terecht bij SBB via info@sbb.nl
- Voor vragen over de uitvoering van certificaatrajecten of meer algemene vragen over onderwijs en examinering kunt u terecht bij het Kennispunt MBO. Stel je vraag via het online vragenformulier op www.onderwijsenexamenring.nl. Deze vind je onderaan de homepage.